

PILIPINO A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
PILIPINO A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FILIPINO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)
Mardi 21 mai 2002 (après-midi)
Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Sumulat ng komentaryo sa isa sa dalawang sumusunod na teksto:

1. (a)

Lulutang-lutang sa maburak na tubig
ang mga kalawanging lata, may bitak
na sisidlang plastik, layak at yagit.
Sa mabagal na pag-agos,
5 nadaraan ang tagpi-tagping barong-barong,
inuumagang pag-uwi ng mga babae at lalaki,
magkakaharap na mahahabang bangko
na pinuno ng mga maysuot na
kupas na korto't pantalon,
10 limahid na sando't kamiseta
at nagtatagayan ng gin o ram,
payat na sanggol na dumedede sa payat na ina
marungis na amang nagtatagpi ng karton sa dinding,
naglalarong gusgusing bata sa kanal,
15 payat na asong naghahalungkat ng basura.
Sa iyo itinapon ang lason at kemikal ng pabrika,
lahat ng baho't basura,
lahat ng dumi ng lungsod.
Mas malinis pa ang sawsawang-tubig
20 ng pinsel ni malang¹ pag nagpipinta
at nagtitimpla ng watercolor.

“Esterro” ni Teo T. Antonio, 1991

¹ Si “Malang” ay isang tanyag na Pilipinong pintor.

1. (b)

“Alin sa mga karanasan mo ang bumago sa iyong buhay?” tanong ng dalagang Amerikana.

Hindi kaagad tumugon si Andres. Tila timitimbang niya sa marami niyang karanasan ang pinakatampok. Ang totoo ay nag-aalangan si Andres na sariwain pa ang malungkot na bahagi ng kanyang buhay.

“Halimbawa,” untag ni Alice, “bakit mo naisipan ang mag-aral? Bakit mo iniwan ang paglalagalag?”

“Hindi nangyari sa Amerika ang karanasang bumago sa takbo ng aking buhay,” sa wakas ay sinabi ni Andres. “Doon sa amin sa Pilipinas nangyari ito.”

10 “Paano?” sabad ni Bill.

“Magsasaka ang aking ama. May isang kaugalian sa amin,” patuloy ni Andres. “Kung pista ng bayan, ang lahat ng magsasaka ay pumaparoon sa malaking bahay ng may-ari ng lupa at tumutulong sa karaniwang malaking handaan doon. Nagsisipagsaing, nagsisibak ng panggatong. Nagpapatay ng mga manok, kambing, at baka. Sabihin pa, ang lahat ng tumulong ay doon kakain.

15 “At isang pista nga ay isinama ako ng aking ama upang tumulong sa may-ari ng lupang aming sinasaka. Kauulila ko pa lamang sa aking ina noon. May labintatlong taong gulang ako. Nang nagkakainan na ang mga nanunulungan ay dumating ang donyang asawa ng aming kasama, at pinagmumura ang mga nagsisikain. Hindi pa raw natatapos kumain ang mga panauhin sa itaas ay inuuna na raw namin ang aming mga bituka. Lubha raw kaming mga timawa.

20 “Hindi ko kaagad naunawaan ang aking narinig,” patuloy ni Andres. “Noong pauwi na lamang kami at sabihin sa akin ni Amang ang kanyang pagdaramdam, noon ko lamang lubos na naunawaan ang kahulugan ng salitang *timawa*.

25 “Sinabi sa akin ni Ama na pagbutihin ko ang aking pag-aaral upang huwag ko nang sapitin ang kaapihang ganoon. Kung ako raw ay lalaking magsasaka at hindi akin ang sasakahing lupa, ay ganoon din ang aking kapalaran. Aalimurain ng mayaman. Ang isang timawa, aniya, ay higit na pangit kaysa isang gutom. Ang timawa raw ay kahalintulad ng isang aso. Sagpang nang sagpang. Huwag daw akong mag-aksaya ng panahon. Gagawin niyang lahat ang kanyang makakaya upang ako ay matuto.”

30 “Kay buti ng iyong Ama,” ani Alice.

“*Timawa*” ni A. C. Fabian, 1951